

Izó terben (é. n., olaj, vászon,
70-52)

Károlyi András kiállítása a Virányosi Közösségi Házban

Egy csaknem harminc képet összefogó kamarakiállítás mutathatja-e az életmű lényegét: a bravúros rajztudást, az elegáns (hol erős, hol visszafogott) színhasználatot, a több műfajban (olaj, akvarell, tusrajz, nyomtat) való jártasságot, és legkivált a gondolkodásnak ama módját, amely nem csupán a papírra és vászonra vitt tematikát határozza meg, de átsüt – innen öntörvényűsége – a különböző korszakok megannyi látomásán is? Bizony mutathatja. Ehhez olyan egyéniség kell, mint a vonal- és színeköltemények által a sorsot – mindig a sorsot – tollra, ecsetre vivő Károlyi András. Mert a sors – egyéni sors, népsors – lélektükör. Benne szenvedéllyel, a küzdelmekből kievickélő ország (haza) bizodalmat sugalló magatartásával, a történelem. És benne a küzdő, szenvedő, az életet az emberség próbájának tekintő ember.

Drámai volna ez a látásmód, a létezés technika stációit fölelevenítő képvilággal? (Lásd a régmúltból ideemelt Bánk bán-beli hős – Tiborc, 2000, tusrajz – a bravúros vonalhaló révén fájdalmas könyörületté alakított arcát.) Az is, hiszen ha csupán a közelmúlt eseményeire gondolunk, országunk megvesszőzése ellenállásra készíti az éberen őrködőt (Hazánk Golgotája – 2017, vegyes technika, karton). Viszont az élet, embersorsok garmadája attól szép, hogy harlekini bölcsességgel fogadja, ha kell bohócfintorral, a bántásokat. És olyan kilátót (nem fából, hanem acélból) kovácsol magának, amelyről nem csupán a kis haza dolgai tekinthetők át, hanem szinte az egész világmindenség. Éhe a szépnek, éhe a jónak hajtja, és sosem fárad el ez a motor.

Mindez kiolvasható a képekből. Az építkezés mámore is, a műveltségeket egymásra omlasztó katedrálisok fényében (Gótika – olaj, farost), és a mítoszi szerelem mindeneket legyőző hatalma is (Trisztán és Izolda – 1995, vegyes technika, karton). Az organikusból az expresszív ecsetmozgással a figurális-félfigurális alakokat szinte a látomásig emelő ábrázolat – némelykor

szürrealista beütéssel – attól eleven, hogy a reáliáktól elszakadva jócskán túllép az anatómiai formákon.

Szárnyas sorskerítés
(é. n., vegyes technika,
karton, 48,5-32,5)

Az egyik, mint például a Nyomatok I., a festőileg izgalmas mesefigurák terén landol, a másik absztrahálja, rejtélyesen líraivá téve, az égi hírhozót (Angyal, é. n., tus, papír). Károlynál a kompozíciós gazdagság a nyüzsgő élet szinonimája. A zsúfolt elemek (emberarcok garmadája, korpusz, cylinder) profán együttléte (Nyomatok III.), vagy a lépcső (alvilág) fölötti Napban teret nyert bohóc időjátéka (Mélységből kitörés) mind-mind olyan léttapasztalat, amelyben bölcs humorral a festőművész világlátása is benne foglaltatik.

Biblikus vonzatai ugyancsak vannak, sokszor szakrális köröket érintve, ennek a testeket és a leget hártavékony elemmé oldó színekavalkádnak (Ég és föld között – 2017, vegyes technika). Sőt a kozmikus fény mint életerő (Izzó térben – é. n., olaj, vászon) és a táj szürrealitását léleküzenetté avató képfilozófia (Szárnyas sorskerítés – é. n., vegyes technika), az utóbbi vibráló szellemet visszhangzó bravúrral, ugyancsak megjelenítődik. E művek messze kerülnek a föltehetően korai, nehézlégzésű tájképektől (Holdfényes tanya; Magányos házak – mindkettő olaj, farost)? Bizony messze. És ebben a távolságban tükröződik az idő előre haladásával összetettebbé váló látásmód fölszabadultsága.

A mester attól mester, hogy a legegyszerűbb ábrázolatba is bele tudja vinni egyéniségét. Szép, tiszta akvarellje (Máriaremete) a kultikus helyet az óvó fák gyámlóban valósággal az égbe emeli. Ám a Fénykitörés (é. n., vegyes technika) avval gazdagabb, hogy az egyszerre érzelmi és szakrális krátere jóval túlmegegy a látvány üzenetén. S a színes vonalhálókat két „dimenzióba” – alsó és felső régióba – rendező nonfiguratív Tükröződés (2000, vegyes technika) is a képzelődés olyan tárnáit nyitja meg, amelyben a látványelemek érzéshullámokat indukálnak.

Már az első rápillantásra látni, hogy eme nem akármilyen életműnek a biztos, bravúrt bravúrra

halmozó rajztudás az alapja. Ez adja invenciózus gazdagsággal a figurák karakterét, s nem kevésbé azt a kozmikusnak tetsző (vagy annak is nevezhető) háttérvilágot-közeget, amelyben a groteszk, az enyhe szürrealitás kerül a fókuszba. Az értelmi-érzelmi játékok – a festő- és grafikusművész a műveltségélmény Himalájáját bejáró gondolkodó is – a vonalhálók áttűnéseiben, megkettőzéseiben, a síkbéli eltolásokban, a montírozáshoz hasonló grafikai kalandban nyerik el végső értelmüket.

Se szeri, se száma az ebbe a vonulatba köthető képkölteményeknek. Mindből az intellektuális erő – a világ romlottságán humánummal, humorral túllépő bölcs ítélkezés – szinte kicsap. A cirkuszi helyzetek bohócokkal és maszkokkal ízesített kavalkádja (Parádé – 2011, vegyes technika), a társadalmasított létbukfenc mint a borzalmakon való túllépés, a feledés apoteózisa (Salto mortale – 2013, olaj, farost), a mítoszból és a commedia dell'arte-ből építkező figurák nyugodt szentháromsága (Társaság – 2012, vegyes technika), az egyensúlyozó létimádat groteszk megcsúfolása (Zsonglőrködés – 2010, tus, papír) mind-mind olyan telitalálat, amelyben a festő világlátása a humor jobbító szándékával ötvöződik.

Szó se róla, a Károly András művelte-gondozta kertnek másféle virágai is vannak – lásd az Szerelem allegóriája (é. n.) című akvarellt –, ám ott képzeletet fölforrósítóan egyedi, ahol személyiségleltárát az építkező komolyság kacajos szürrealitásával ötvözi. A Viszonylatok (2016, tus, papír) Dürert Ionescóval vegyítő három emberarcoszlopa a bennük megképződő nyíló-csukódó tartalmakkal – az időóra ketyegésével, a riadt csontvázkéz semmibe való kapaszkodásával, az atya és fiú megbánó gesztusával és a szűzben lakozó szűz kitárt ablakú életével – ilyen mű.

Szakolczay Lajos